

Gamblo fel mater iechyd cyhoeddus yng Nghymru

Mae gamblo yn cael ei gydnabod yn gynyddol fel problem iechyd cyhoeddus. Er mai dim ond lleiafrif o gamblwyr sy'n datblygu problemau gamblo, gall y niwed ariannol, iechyd a chymdeithasol sy'n gysylltiedig â gamblo ymestyn ymhell y tu hwnt i'r gamblwr i effeithio ar deuluoedd, cymunedau a'r gymdeithas ehangach. Gall deall natur niwed drwy gamblo, y cymunedau sydd yn y perygl ac effeithiau opsiynau polisi gefnogi arfer effeithiol i atal niwed drwy gamblo yng Nghymru.

£14.4 biliwn wedi'i golli^a gan bobl yn gamblo yn 2017/18 ym Mhrydain Fawr

Y gost amcangyfrifedig^b i wasanaethau cyhoeddus Cymru o gamblwyr problemus yn 2015/16 oedd **£40-£70 miliwn**

Mae mwy na hanner yr oedolion yng Nghymru yn cymryd rhan mewn gamblo

O blith preswylwyr Cymru 16 oed a hŷn^c:

wedi gwario arian ar gamblo yn y flwyddyn ddiwethaf (40% ac eithrio'r rhai sy'n chwarae'r Loteri Genedlaethol yn unig)

wedi'u nodi fel gamblwyr 'mewn perygl'

wedi'u nodi fel gamblwyr problemus

14% o'r rhai 11-16 oed

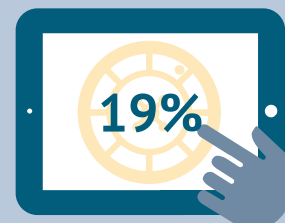
ym Mhrydain Fawr wedi gamblo yn ystod yr wythnos ddiwethaf^d

Mae hyn oddeutu **450,000 o blant**

Mae bron i 1 o bob 5 o oedolion ym Mhrydain Fawr yn gamblo ar-lein^e

Gliniaduron yw'r dyfeisiau mwyaf cyffredin ar gyfer gamblo ar-lein ond mae'r defnydd o ffonau symudol a thabledi yn cynyddu

Mae nifer yr hysbysebion gamblo ar y teledu yn y DU wedi codi'n ddramatig^f

2006
152,000

2012
1,390,000

Amlygiad i hysbysebion gamblo

Oedolion
2 y dydd

Plant
4 yr wythnos

^ay gwahaniaeth rhwng betiau a dalwyd i mewn a betiau a dalwyd allan; Comisiwn Gamblo 2018; ^bAmcangyfrif ceidwadol o gostau gwasanaethau iechyd, lles, cyfl ogaeth, tai a chyfi awnder cymdeithasol, Thorley et al, 2016; ^cData o 2016: Comisiwn Gamblo 2017; ^dData o 2018; Comisiwn Gamblo 2018; ^eData o 2017; Comisiwn Gamblo 2018; ^fData o Ofcom 2013.

Niwed drwy gamblo yw effaith andwyol gamblo ar iechyd a llesiant unigolion, teuluoedd, cymunedau a chymdeithas

Engreifftiau o niwed drwy gamblo...

Adnoddau

- Dyled
- Trosedd
- Colli swyddi
- Gadael ysgol
- Ansicrwydd ariannol
- Colli cynhyrchiant gwaith
- Mwy o hawliadau budd-dal

Iechyd

- Straen
- Iselder
- Gorbryder
- Hunanladdiad
- Diffyg gweithgarwch corfforol
- Camddefnyddio alcohol
- Camddefnyddio sylweddau

Perthnasoedd

- Esgeulustod
- Colli ymddiried
- Anghydraddoldebau
- Cam-drin domestig
- Ynysu cymdeithasol
- Gwahanu ac ysgaru
- Colli cymorth rhieni

Pa grwpiau all fod yn fwy agored i niwed o ran niwed drwy gamblo⁹

Cartrefi incwm isel	Pobl ddi-waith	Mewnffudwyr	Gamblwyr problemus	Pobl ifanc
Pobl sydd wedi dioddef ACE ^h	Cymunedau difreintiedig	Pobl mewn dyled		Grwpiau lleiafrifoedd ethnig
Pobl sy'n ddigartref	Ysmygwr ac yfwyr alcohol	Pobl gyda iechyd meddwl gwael	Myfyrwyr	Cyn-filwyr

Beth allai Cymru ei wneud i atal niwed drwy gamblo?

Cynyddu **ymwybyddiaeth y cyhoedd o niwed drwy gamblo**, yn cynnwys ymhlith pobl ifanc a rhieni

Integreiddio niwed drwy gamblo fel canlyniad a ffactor mewn **polisiau iechyd cyhoeddus** eraill

Buddsoddi mewn **hyfforddiant proffesiynol** ar draws asiantaethau lluosog e.e. gofal iechyd, addysg

Eiriol dros newid polisi ar lefel y DU yn cynnwys **cyfyngu ar hysbysebu a marchnata**

Gwella gwasanaethau ar gyfer y rhai yr effeithir arnynt gan niwed drwy gamblo, yn cynnwys cymorth i deuluoedd

Datblygu'r **syifaen-dystiolaeth** o ran yr hyn sy'n gweithio i leihau niwed drwy gamblo mewn lleoliadau wahanol

Ymyriadau eraill seiliedig ar dystiolaeth a allai fod yn ddefnyddiol:

Cyfyngu mynediad at arian tra'n gamblo

Gosod terfynau amser ac arian wrth gamblo

Caniatáu gamblwyr i **hunan-allgáu** o leoliadau gamblo

Dylai gweithredu fod yn **gyffredinol ac wedi'i dargedu**, yn cynnig y cymorth mwyaf i'r rhai yn yr angen mwyaf

Rhaid dod i gonsensws ymhlith llunwyr polisi a'r cyhoedd ar **y lefel briodol o gyfyngiadau ar gamblo**

⁹I gael gwybod pa ardaloedd ar draws Cymru sydd â niferoedd uchel o bobl mewn perygl o niwed drwy gamblo, ewch i www.bangor.ac.uk/gamblingsharms. ^hProfiadau niweidiol yn ystod plentynod (ACE)

Daw'r wybodaeth yn y ffeithlun hwn o'r adroddiad: Gamblo fel mater iechyd cyhoeddus yng Nghymru.

Am ragor o wybodaeth cysylltwch â

Phrifysgol Bangor (r.rogers@bangor.ac.uk) neu

Iechyd Cyhoeddus Cymru (mark.bellis@wales.nhs.uk).